

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi pol in velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne ver-
stice, če se natisne enkrat, 10 kr., dvakrat
14 kr., trikrat 18 kr.

Štev. 9. V Mariboru 5. maja 1877. Letnik V.

Iz štajerskega deželnega zbora.

Zanimati utegne slovensko učiteljstvo novo sklenena postava o imenovanji in prestavljenji učiteljstva v štajerskem deželnem zboru, a tudi debate, ki so bile pri posvetovanji te postave. Načert postave je bil izdelal že deželni odbor. V zbornici se je ta osnova izročila učnemu odseku 7 udov, ki jo je po vsem v principu sprejel in le v nekaterih točkah nebitveno spremenil.

Jedro cele postave je to, da se izroči imenovanje štajerskega učiteljstva deželnemu šolskemu svetu, katere pravice on dosedaj še ni imel. Učni odbor je svoj predlog obširno zagovarjal, poudarjaje posebno one točke, katere je bil v načertu deželnega odbora premenil. V zbornici je poročal o novi postavi dr. Wretschko. Pri generalni debati oglesi se zoper postavo v principu edino le slovenski poslanec dr. J. Serneč. V daljšem govoru dokazuje, kako škodljivo bode za razvitek štajerskega šolstva, ako se nasvetovana postava sprejme. V uvodu svojega govora omenja, da so bili še pred nekolikim časom v zadevi imenovanja učiteljev vse drugi nazori. Pokojni dr. Fleckh, ki je že pred več časom pripravljval načert za to postavo, dobro poznajoč šolske razmere, nikakor ni jemal te pravice okrajnim šolskim svetom.

Ko je bil leta 1874. deželni šolski svet izdelal za novo postavo načert, v katerem si je prideržal pravico, le nekako polovico štajerskih učiteljev imenovati; tedaj ni bil pokojni dr. Fleckh nikakor ne s tem predlogom zadovoljen. Ako bi ga nam ne bila smert odtegnila, imeli bi danes gotovo ves drugačen načert pred seboj.

Po današnjem načertu zgubi učiteljstvo vso neodvisnost. So učitelji, kateri imajo večjo ljubezen do tega ali onega predmeta, do zgodovine, ali n. pr. na spodnjem Štajerskem, do

slovenščine in te predmete morda nekoliko drugače, dasi tudi pravilno obravnavajo, kakor je v učnih načertih. Utegnejo se pa zameriti tudi s tem, da se udeležé kakove volitve v takošnem smislu, ki ni po volji deželnemu šolskemu svetu; v zamero utegnejo priti tudi s tem, ako bi svoje prestopnike ali njihova dela kritikovali. Taki učitelji bi komaj utegnili dobiti tako službo, katero bi jim ugajala; kajti deželni šolski svet ni primoran imenovati ga, če tudi je bil morda večkrat med trojico, katero ima okrajni šolski svet predlagati. Imenovanje po okrajnih šolskih svetih je imelo važen pomen in upljiv. Učitelj se je mogel na razna okrajna šolska svetovalstva za primerno službo obrniti in ni bil odvisen od deželnega šolskega sveta.

Ako hočete učitelje ljudstvu odtegniti, spremenite jih v c. kr. uradnike. Potem bodo učitelji primorani, tako se obnašati, kakor se bode želelo na višjem mestu. Ako denašujo postavu sprejmete, odvzamete jim najpoglavitniši del njihovega delokroga.

Nezadostuje, da se samo ima obilo avtonomnih korporacij, ako pa te korporacije primerne delokroga nimajo.

Ako bodo okrajni šolski sveti samo za ta namen, da bodo k mesečnim sejam ukaze deželnega šolskega sveta poslušati hodili, potem se bodo tega posla kmalu naveličali. Te korporacije morajo imeti tudi moč in upljiv, ki jih navdušuje, da bodo imele redne seje. Največ interesa so pa imeli okrajni šolski svetovalci pri imenovanju učiteljev. Ako se pa jim ta pravica spremeni samo v pravico predlaganje trojice, utegne se večkrat dogoditi, da imenuje deželni šolski svet ravno onega, za katerega so imeli najmanjše nagnjenje. — Tudi uk bode z novo postavo na škodi. Od okrajnega šolskega sveta imenovani učitelj se bode iz hvaležnosti trudil, da bode svojo službo izvrstno opravljal, kajti okrajni šolski svetovalci so v njegovi bližini in dobro poznajo njegovo delovanje.

Iz tega uzroka bi se provizorični učitelj trudil, da popolnem zadostuje v tej nadi, da zadobi od okrajnega šolskega sveta stalno službo. Pa tudi se ni bati, da bi okrajni šolski svet ne skerbel dobro za šolske interese. Vsaj sedi v njem od vlade postavljeni okrajni šolski nadzornik in seje njegove se veršé pod predsedništvom okrajnega glavarja; v njem je tudi zastopnik učiteljstva, drugi udje so voljeni od okrajnega zastopa. Sestavljen je torej tako, da se je oziralo na davke plačajoče ljudstvo in na šolsko dobro; nasprotno pa je v deželnem šolskem svetu večina od vlade imenovana, in smatrati se sme za nekako državno gosposko. — Govornik je še več uzrokov navedel zoper novo postavu, n. pr. med drugim tudi to, da se z novo postavo pridružimo onim deželam, katere imajo najmanj pravice v zadevi imenovanja učiteljev; kajti razen Koroške je

morda ni dežele, v kateri bi edino le deželni šolski svet učitelje imenoval. V vseh drugih deželah imajo v tej zadevi deželni odbor, okrajni in krajni šolski svet več pravice. Z ozirom da te uzroke je predlagal dr. Sernec, naj se posvetovanje o tej postavi za danes ustavi, načrt izroči nazaj deželnemu odboru, kateri naj prihodnjemu dež. zboru predloži tak predlog, po katerem ostane omenjena pravica okrajnim šolskim svetom.

Za dr. Serncem, čegar predlog ni bil od zbornice za dosta podpiran, govoril je poslanec Reuter. On je bil za predlog deželnega odbora, oziroma učnega odseka. Poudarja posebno to, da že na podlagi državne postave od 14. maja 1869 in na podlagi deželne postave od 14. februarja 1870 pripada imenovanje učiteljev deželnemu šolskemu svetu. Pravi, da si je že do zdaj pridobil deželni šolski svet pravico imenovanja $\frac{3}{4}$ štajerskega učiteljstva, pri čemur ni bil navezan na nikakov predlog okrajnih šolskih svetov. Po novi postavi, meni, pridobé okrajni šolski sveti s tem de facto več pravice, ko bodo pri vseh imenovanjih v okrajih imeli pravico predlaganja treh prosilcev. Po njegovih mislih bodo učitelji ravno po novi postavi neodvisnejši (? Ur.), kajti deželni šolski svet se ne bo oziral na osebnosti učiteljev kakor se to večkrat pri učiteljstvu godi, ampak edino le na zmožnost in porabljivost kompetentov. Dalje se dopade poslancu Reuterju osobito §. 15. nove postave, po katerem ne bode mogel deželni šolski svet učitelje poljubno iz „službenih ozirov predstavljati, kajti po tem §. mora s to prestavo okrajni šolski svet zadovoljen biti in dotičnemu se morajo stroški preseljevanja povrniti.

Za predloženo postavo je govoril tudi rektor vsučilišča dr. Kroner. Odgovarjal je zlasti na govor dr. Sernca. Pobijal je mnenje njegovo, češ, da ravno ljudski učitelj ne sme biti zavzet za kak edini predmet, ampak da mora do vseh enako ljubezen imeti. V zadevi narodnosti, katero visoko čisla, meni, da mora vsak učitelj, če je še tako naroden, ljudski poduk bolje čislati, nego narodnost. Le tisti učitelj je po njegovem mnenju vesten, kateri potrebo nemščine na spodnjem Štajerskem pripozna in njej na korist od svoje narodnosti odjenja. Ako se se pa v tej reči ne odjenja, ne doseže se to, da bi postala nemščina duševno vezilo med spodnjim in gornjim Štajerjem. — Govornik pravi dalje, da je tudi on doma iz dvojezične dežele, kjer so enake razmere, kakor na Štajerskem; pa ondi so slovanske občine prosile, da bi se nemščina kot učni jezik v šole vpeljala, kar je bilo proti nazorom učiteljstva, ki se je tega branilo. Za narodno štališče, ne bo torej nova postava nevarna. Da bi postalo po novi postavi učiteljstvo nekako uradništvo, to je pobijal že prejšnji govornik; kajti avtomne gosposke bodo po novi postavi še več pravice imele. Štajersko učiteljstvo se tako

že od leta do leta bolj zaveda svoje samostalnosti. Govornik torej gorko priporoča načrt nove postave. (S tem je bila generalna debata končana.) (Konec prih.)

Skupno izgovarjanje v narodnej učilnici.

(Po Wiedemanu predelal Tone Brezovnik.)

(Dalje.)

Kako pa naj se skupno izgovarjanje vežba?

Tu se začne kot pri vsem, pri lahkem in pri prostem. Sperva se izgovarjajo samo **enozložne** besede, potem **dvozložne** i. t. d., kakor spodaj stoječa klasifikacija (uverstitev) kaže.

1. Enozložnice.

Ah, ak', aj, ajd, alj'.

Bor, ber, bič, bas, bat, bik, bog, bob, boj, bar, bes, brus, breg, blek, blag, berst, berv, blišč.

Čar, cev, cep, cel, cent, cvet.

Čas, čok, čuk, Čeh, čaj, čist, čast, čern, červ, čoln čverst.

Da, dva, dar, dom, dan, ded, dih, dež, dol, duh, del, dno, dren, dvor, dlan, dolg, drob, drag, dlesk.

Eu'.

Fant, Fric, Franc, frak, funt.

Gad, gaj, glas, greh, grič, grob, grof, grom, gluh, gnoj, germ, gerb, grozd.

Hud, hram, hrib, hip, hert, bleb, hlev hlod, hrast, hči.

In, iz, il, irt.

Ja, jok, jak, jaz, jez, jež, jed, jek, jug.

Kos, kot, koš, kaj, kad, kal, kje, klas, klop, klet, kmet, klic, knez, ključ, kraj, kriv križ, kinč, kralj, kljun.

Luč, lep, lan, Lah, loj, lov, log, list.

Mi, meč, miš, mir, mar, moč, mož, mah, med, mast, mlad, mlin, mraz.

Na, nič, noč, nos, nož, nem, nit.

Od, on, os, ol, ov's.

Pa, pes, pet, pav, pot, pek, pas, pod, pah, pert, perst, pust, post, plot, plan.

Res, rak, rad, reč, red, rod, rog, raj.

Sam, sir, sem, sit, sod, sad, slab, slep, serp, skup, smeh, snop, stan, skok, sneg, strah, strup, sterd.

Še, šum, šiv, štor, škof, škaf, ščet.

Tri, tla, tak, tur, top, tek, tih, terg.

Um, up, ud, uk.

Vir, voz, vas, vest, vert, verč, vsak, verh. varh.

Za, zna, zid, zvon, zver, zlat, zdrav, zrel, zdih, znoj.
Živ, žal, žep, žid, žleb, žolt, žolč, žark.

2. Dvozložnice.

Apno, ajda, Anton, ampak, avgust, angelj.
Brana, breza, barka, brada, barva, boben, blato, blago,
bezeg, božič.

Cena, celo, cesar, cukar.

Čeda, čisto, čerka, česen, časnik, človek, čudež.

Delo, duša, drevo, dekle, dlaka, deblo, derva, dober, da-
vek, deček, dežnik, družba.

Erja, eden, enkrat.

Fara, figa, fazan.

Gora, goba, glava, gerlo, gaber, globok, gladek.

Hiša, hosta, hvala, herbet, hraber, hruška.

Izba, igra, iskra.

Jama, jajca, jutro, jeklo, jedro, jarem, Jernej, jazbec.

Kača, kaša, kapa, kepa, krava, kamen, kokoš, krotek,
knjiga.

Luna, lipa, lice, Luka, lahko, logar, labud.

Malo, moka, mleko, mesto, maslo, mačka, mravlja, milost,
merzel, medved.

Noša, nada, naslov, naglost.

Oče, oreh, osel, oster, obed, oglje.

Pipa, pismo, pljuče, pravda, palec, pesen, pajek, pamet,
pašnik, perstan, posterv.

Rosa, riba, raca, ruda, raven, rebro, robec, regrat, radost.

Sila, sestra, serce, sedlo, sadje, skleda, streha, smreka,
solnce, služba, slepec, sapnik, sablja.

Šola, šiba, šega, škarje, ščuka, šipek, širok, škorec.

Tica, toča, terta, tabla, tepka, treska, teden, topol, travnik,
težko, temelj.

Ura, uho, usta, uzda, urnost, unkraj.

Vino, voha, vaja, vlada, volja, verba, večer, vitez, vajat,
vrabec.

Zlato, zarja, zemlja, zguba, zdravo, zabel, znanost.

Žena, žaba, žaga, žima, žito, žoga, žrebe, žalost, žveplo,
žličnik.

Dvozložnice. —

Bolan, berač, cekin, čeljust, denar, dopis, deset, erjav,
ednajst, fižol, golob, gospod, greben, iztis, kopač, kalin, kristjan,
kerznar, kovač, lončar, mejnik, nemir, način, nožar, nezdrav,
oba, otip, oblak, obroč, odkup, pelin, požar, petak, papir, pastir,
pogum, rudeč, rogač, ratar, rojak, spomin, sedim, sirov, srobot,
sedlar, slabost, šaljiv, štirjak, telo, tečaj, tesar, tiskar, ukaz,
ubog, uzrok, usnjar, vihar, vojak, vertnar, zvonar, zahod, zapah,
zdravnik, župan, žival, želar, žafran, žerjav.

3. Trizložnice.

Armada, aboten, apnica.

Beseda, babica, bratranec, bliskanje.

Cedilo, cvetlica, cesarstvo, cerkovnik.

Čebela, četertek, čitatelj.

Danica, dežela, deklica, dvoživka, drenulja, dobiček.

Enota, Evropa, edinost.

Fajmošter, ferfrati.

Gerlica, grenkoba, goldinar, gospodar.

Hudoba, hvaležen, hinavec, hrustanec.

Istina, igrača, izbrati.

Jagoda, jabelko, junaštvo.

Kamela, kopito, kislica, kerščanstvo, kraljestvo, ključavnica, klobučar.

Lisica, ladija, lastavka, lupiti, lekarna, lakomen.

Minuta, medica, mačeha, mladina, mravljišče.

Nikoli, nasuti, nožnica, nedolžen, načelnik.

Opeka, obuti, ostroga, ograda, občina, ožgati, očiten, okoren, odgovor.

Palica, planina, postava, puščava, petelin, pameten, pravičnost.

Risati, resnica, ravnilo, rožmarin, rudečkast.

Samota, sirota, sedmina, slovnica, spričalo, studenec, sklicati.

Številka, šmarnica, ščinkovec.

Terdina, trobenta, telovnik, trenutek.

Ustnica, uradnik, usmiljen, učitelj.

Votlina, vertoglav, vinograd, velikost.

Zabava, zercalo, zverina, zdravica.

Železo, žitnica, žveplenka, žalosten.

4. Kratki stavki iz enozložnic.

Pes je. Pij čaj. Dež gre. Drag kinč. Franc sem. Čverst mož.
Jaz grem. Les tli. Gad spi. Volk žre. Kri vre. Kdo si ti? To je dá.
Ti za me. Jaz za te. Bog za vse. Lan je plav. Bog vse ve. Čuk je tič.
Bil sem tam. Nož je top. Jaz sem bob. Ne boj se! Kaj pa da!
Ti boš tu. Kos je črn. Sod je nov. Cvet je lep. Bič je dolg.
Červ je mal'. Fant je tih. Dan je dolg. V noč nij moč.
Gerb je star. Hert je mlad. Pert nij bel. Brus je siv. "1" je glas.
Bik je hud. Greh je gerd. Mlin 'ma žleb. Konj je čil. Jaz sem zdrav.
Žid je gluh. Jaz sem bil. Ti greš žnjim. On je kruh. On žge hlod.
Daj mi meč. Štej do pet! Vrat je slok. Zrak je čist. Čas je drag.
Ol je svež. Hram je star. Las je žolt. Kruh je terd. Ne smem jest'.
Da mi greš! Si moj drug. On se spne. Voz nij slab. Rog je terd.
Vran nij lep. Trak je drag. Tič nij star. Jež je miš. Gozd je gost.
Mah nij suh. Žolč je jed. Lah je greh. Sanj je laž. Bog ne daj!
Strah ga je. To je živ

plot. Ti si mi ljub. On da psu kost. Ne gre na ples. Slep mož je ubog. Čič ne da nič. On ve za dom. Kmet gre ~~za~~ plug.

5. Osebek dvozložen.

Deček spi. Sestra gre. Mačka jé. Vojak ve. Bratec pij! Sveča tli. Tiger žre. Voda vré. Kupi nož! Bliska se. Mračí se. Dani se. Ura gre. Bolnik spi. Misel me je. Oče so tu. Mati so tam. Šolar se spne. Vojnik je trg. Verba je vas. Cekin je zlat. Denar je nov. Jarem je drag. Oreh je terd. Papir je bel. Slepec je ubog. Škorec je tič. Temelj je slab. Kamček je nov. Ječmen je dolg. Berač je tih. Jazbec je siv. Krokár je čern. Šolar je mlad. Volja me je. Stvarnik je bog. Fant gre bos. Medved je hud.

6. Osebek in dopovedek dvozložnici.

Vrabece skače. Lovec strelja. Sestra šiva. Mačka prede. Solnce greje. Mlinar melje. Zima pride. Puška počí. Smreka raste. Ogenj peče. Dekle pleše. Voda vreje. Miška gloda. Kolo teče. Meseč sveti. Kozel terka. Žaba skače. Hlapec dela. Ura bije. Krava muka. Roka piše. Dekla pere. Veter vleče. Trava raste. Riba plava. Človek vidi. Osel nosi. Slavček poje. Starec hodi. Tele pije. Barka plava. Hlapec orje. Boben poje. Dekle prede. Iskra šviga. Kača lazi. Mravlja zbira. Osel riga. Pajek prede. Pero piše. Serce bije. Šiba tepe. Leto mine. Toča pada. Dobro jutro! Sloga jači. Žena žanje. Krivec krije. Brivec brije. Svinja rije. Človek misli. Pastir pase. Berač prosi. Bolnik stoka. Vertnar koplje. Gospa plete. Zidar zida. Vojak riše. Voznik vozi. Kristjan moli. Tesar teše. Krompir gnije. Sodnik sodi. Kovač kuje. Lipa cveti. Roža diši. Orel leti. Golob vali. Klinček diši. Rana skeli. Potok šumlja. Klopi stojé. Sveča gori. Zvonček zvoní. Serna beži. Kosec kosi. Morje buči. Hiša gori. Bezeg cveti. Duša živi. Hruška zori. Jarem teži. Kovač vari. Obroč derži. Zemlja rodi. Pohlep slepi. Škoda modri. Voda kipi. Sila nij mila. Kolo se suče. Bahač bo berač.

Dopovedek dve dvozložnici.

Jaz pojem pesen. Jaz grizem oreh. Jaz iščem gobe. Jaz imam oči. Jaz povem novost. Jaz učim brati. Jaz sadim lečo.

Ti piješ vino. Ti staviš hiše. Ti pišeš pismo. Ti rasteš naglo. Ti zbiraš zerna. Ti tergaš rože. Ti imaš knjigo.

On vidi tice. On seje oves. On veže snope. On kolje svinje. On teše brune. On kosi seno. On vari jeklo.

(Dalje prih.)

Trajajoči uspehi šolskega poduka.

Antonij Leban-Mozirski.

„Non scholae, sed vitae discimus“.

Pregovor, kojega sem kot moto svojemu spisu postavil na čelo, naj bi vsak učitelj dobro pretuhtal in vsak zdravomisleči odgojitelj bode mi dal komentar o njem, — kajti ne za šolo, ampak za življenje naj se mladina uči. — To nikakor ne zadostuje, da si otroci lekcijo samo od danes do jutri nauče, ali če se učitelj samo za konecletno skušnjo pripravlja, a jedernati dobri poduk zanemarja; tak človek je egoist, a učitelj nikdar ne. — Dober učitelj skerbi, da mladina zajema zadostno mero znanosti in to ob pravem času in na pravi način in skerbi tudi, da ostane ta znanost učenčeva lastnina v dušo vtisnjena. In baš to je velike važnosti; če se pa na to ne pazi, je ves poduk — brezuspešen. — Zadobljene znanosti zamore pa mladina le takrat ohraniti, ako ima ona krepki (močni) spomin. — Stara pregovora: „Kar nij v spominu, tudi nij v duhu“ in „mi znamo le toliko, kolikor smo v spominu ohranili“ — sta še dandanes veljavna. — V prejšnjih časih je bil spomin preveč trpinčen. Zaupalo se mu je skoro vse; tudi, kar nij mladina razumela, morala se je v glavo ubiti. Dandanes velja pak baš nasprotno, kajti šestokrati se spomin zanemarja. In vendar nij to povse pravo, kajti brez gojenja spomina tudi ne bode poduk uspešen, ker tak poduk je podoben rešetu, katero veliko sprejme, a skoro vse izgubi. Ipak ne smemo prvo pustiti in drugo odobriti, ampak gledati moramo na to, da vse, kar mladina dobro razume in pojmi, tudi v spominu ohrani. Na tak način bode naša mladina v vedi napredovala, ako bodemo se ravnali po Rückertovem navodu, kateri pravi:

„Auswendiglernen sei, mein Sohn, dir eine Pflicht;
Versäume nur dabei Inwendiglernen nicht!
Auswendig ist gelernt, was dir vom Munde fließt,
Inwendig, was dem Sinne sich erschliesst.“

Obče priznana istina je tudi, da mladina bolj v spominu ohrani to, kar se ji je bolj nagledno predavalo. Vže staro pedagogično vodilo se glasi: „uči nagledno“. Pot k temu nam je pokazal slavni Pestalozzi; posnemajmo ga, in ne bodemo poti zgrešili. Po takem bi uspeh šolskega poduka bil trajajoč, ako v poštev vzememo sledeče točke: 1) Skerbi za krepke vidljivosti (Anschauungen) in za gotovo prijemanje! 2) Ponavljaljaj in vadi! 3) Vzbujaj, oživljaljaj in ohranjaljaj, kar je interesantnega!

Prvi točki bodemo zadostovali, ako ne jadramo preveč hitro s podukom naprej in ako ne ponujamo preveč snovi mladini na jedenkrat. Tedaj: „Eile mit Weile“, ker le temeljito znanje koristi, površno pak škoduje.

Ne oblagajmo mladine preveč na jedenkrat. Terjajmo raje malo, a delajmo na to, da to malo boče dobro, popolnoma prebavljeno. Da boče tedaj poduk trajajoč, treba je da učitelj svojo snov zbira in vse na tanjko preračuni. K temu mu dajo vodilo učni načrti. Ako učitelj temu ne zadostuje, utegne se zgoditi, da postane mladina od samega učenja — neumna, ali pa, da učitelj v svoji nečimernosti hoče le s pešico, z zmožnejšimi učenci (učenkami) paradirati, mej tem, ko je večina brezvedna. „Non multa, sed multum“ je še vedno resničen. Radi tega naj nikdar ne sodimo o delovanju jednega ali drugega razreda po odgovorovanji zmožnejših učencev (učenk). Šibkejši otroci potrebujejo večjo učiteljevo pomoč in ljubezen. Zato naj učitelj gospodari a) z jezikom, kajti če učitelj preveč govori, potem mislijo in se tudi učijo otroci manj. Neki nadzornik je dejal enemu učitelju pri nadzorovanji: „Sie habe ich bis zum Ueberdruss kennen gelernt, leider aber nicht ein einziges Ihrer stummen Kinder“. Razvidno je tedaj, da je še vedno istinito vodilo: „Wenn die Kinder reden sollen, muss der Lehrer schweigen können; Beide müssen aber hören lernen.“ b) Ne zapravljajmo po nemarnem zlatega časa. Tudi nikakor nij potrebno, da učitelj dalje podučuje nego je predpisano. G. Rajakovič, vodja učiteljišča v Gorici, je nam kandidatom čestokrati ponavljal: „Der Unterricht soll mit dem Glockenschlage anfangen und mit dem Glockenschlage enden“. — In gospod vodja je resnico govoril, kajti če učitelj deco čez uro v šoli obdrži, bodejo trudni otroci se v šoli dolgočasili in poduk se jim studi. — Dalje naj c) Učitelj se drži primerne mere gledé učne snovi. Kdor preveč gosto seje, boče malo žel; seme boče kali pognalo; setva boče gosta, zraka in svitlobe ji boče zmanjkalo in tako najboljša nada splava po vodi. Taka je pri deci. Znani Aleksander pl. Humboldt pravi: „Der geistige Magen des Kindes kann Viel vertragen; allein zu dem, was man heutzutage der Jugend zumuthet, gehört ein wahrer Sraussmagen“. Jaz bi pa temu še dostavil, posebno pa to, kar se zahtevá na dvojezičnih šolah, kajti učitelj in učenci morajo v slov. in nemškem jeziku zadostovati. Nemci imajo ložje. Ali dobimo pa za taki trud, kako odškodnino? Ali smo protežirani? Žalibog klofute od vseh strani so naše plačilo in naš pesnik Preširen je uže tačas tožil: „Sreče dar bila je klofuta“. Ne obupajmo in delajmo; naj nas sodijo po naših delih.

Da boče uspeh poduka trajajoč, moramo pa ponavljati. Pedagog Jacot pravi: „Beim Unterrichte ist die Wiederholung die Hauptsache, sie ist Alles. Man weiss nur, was man gelernt hat; man behält nur, was man wiederholt; man kann nur über das nachdenken, was man mit dem Gedächtniss behalten hat.“ Radi tega ponavljajmo! Repetitio est mater studiorum! Tega pregovora naj nobeden ne prezira, kajti brez tega ne

bode uspeh poduka trajajoč. Le na tak način bode otrok lahko dejal: „to in to sem razumel, to in to znam in bodem znal za večne čase“. In to je potem tudi učiteljevo veselje, akó vidi, da se mladina tega veseli. Iz ponavljenja je tudi razvidno, kako se je mladina vsako lekcijo učila. Učitelj naj pri tej priliki skuša obširno snov v kratkih, jedernatih stavkih v pravo jedro, celoto spraviti, kajti kakor nadpoveljnik vojskine čete zbira (koncentrira) vse moči, vse oddelke, da bi z uspešno bitko sovražnika premagal, baš tako naj učitelj koncentrira z ponavljanjem in uspeh bode lep. Ponavljenje naj pa bode tudi pisмено. Nemški pedagog pravi: „Von jeder Stunde sollen die ersten 10 Minuten für Wiederholung des Dagewesenen verwendet werden, für die Besprechung des Neuen 30 Minuten, die übrigen 20 Minuten für schriftliche Übung“. Iz tega je tedaj razvidno, da kar mladina ne sprejema, ne prebavi, ji tudi nič ne pomaga, nič ne lasni. V šolah se tedaj čestokrat veliko uči, a malo nauči. Mnogo ljudi je po takem nesrečnih, ker se niso znanoosti z lastnim delovanjem prisvojili in nimajo niti materialne niti formalne omike. Človek bi lahko srečnejši bil, ko bi se bil on učil delati, t. j. ako bi se ga bilo v mladosti do tega napeljevalo, da bi svoje moči svobodno in veselo vadil. Ako se tedaj deca v šoli družega ne uči, nego sedeti, še tega ne pravilno in samo lenariti „dolg čas prodajati“, je po takem šola zavod prokletstva, nikakor pa blagoslova. Moj oče c. k. učitelj na vadnici v pokoju mi je dejal, ko sva se pogovarjala o šolstvu: Sei immer thätig, denn Unthätigkeit erzeugt Schlafheit und Arbeitsunfähigkeit; Arbeitsunfähigkeit erzeugt Hilflosigkeit; Hilflosigkeit erzeugt Noth; Noth erzeugt Sorge; Sorge erzeugt Vergehen, Verbrechen, sittlichen Untergang.“

Konečno pak še par besedic. — Da bode uspeh šolskega poduka trajajoč, treba je v deci buditi, oživljati in ohranjevati vse, kar je interesantnega, kajti kar deco interesira, to ona tudi v spominu ohrani; a pomniti je treba, da brez pazljivosti se ne bode mladina vede prisvojevala in tudi brez interesantnosti nij pazljivosti.

Harnisch pravi: „Zur Erziehung gehört, wie zum Ausbrüten der Küchlein, vor Allem Stille und Wärme. Weiterhin ist sodann aber auch zu beobachten, dass das wahre Interesse da durch hervorgerufen wird, dass man dem Schüler Lust und Liebe für die Sache einhaucht, indem man dem Geiste zweckentsprechende und wohlzubereitete Nahrung gibt, überall von den Elementen ausgeht, lückenlos fortschreitet, fleissig übt, jeder strebenden Kraft in dem Kinde freundliche Anerkennung zollt und dem Kinde die Freude am Erfolg seiner Arbeit gönnt und zu verschaffen sucht.“

Kocenov zemljepis za narodne šole.

Poslovenil Ivan Lapajne.

II. Oddelek.

Zemlja kot bivaljšče človekovo.

(Dalje.)

22. Vojvodstvo Koroško.

188 kvadr. (104 □miriam.) in 336.000 ljudi.

Koroška dežela je večidel gorata dežela z dolgimi dolinami. Take doline so: dravska, kerška, labodska, ziljska, gorenja-belska, jezerska. Okoli glavnega mesta je razširjena celovška ravnina. Na severji so visoke Ture (Veliki zvonar 12.018' = 3400 m.) in koroško-štajerske ali dravsko-murske Alpe (Svinska planina (Sausalpe) 6550' = 2070 m., Golovec (Koralpe) 6760' = 2137). Na jugu so karnske in goratanske Alpe (Obir 2131 m.). V teh Alpah so prelazi: Pontabla, Predel, Podkoren, Ljubelj. Med Ziljo in Dravo so ziljske Alpe (Dobrač pri Beljaku 6814' = 2154 m.) Najpoglavitiša reka na Koroškem je Drava, ki priteče pri Gorenjem-Drauburgu v deželo, iz dežele pa odtaka pri Dolenjem-Drauburgu. Njeni dotoki na levem bregu so: Gorenja Bela, Jezerica, Kerka z Glano, in Labodnica; na desnem bregu pa: Zila z Zilico, Kapelska bela in Meža.

Imenitiša jezera so: belo, milstatsko, osojansko in verbsko ali celovško jezero.

Koroška ima merzlo ali vsaj hladno podnebje, to velja zlasti za gorenje Koroško, jug, zlasti labodska dolina je nekoliko toplejši.

Za poljedelstvo, zlasti za žito Koroška ni prav ugodna dežela. Pridela se pa veliko lepega prediva in po vsej deželi je mnogo gozdov, ki dajejo za kupčijo dosta dobrega lesa.

Živinoreja je v dobrem stanu, zlasti pa se odlikujejo koroške (jezerske) ovce.

Največ ljudi pa živi rudarija in kovinska obertnija. Nu-pravi se namreč veliko surovega železa in koplje se premog; svinca pa daje na Avstrijskem največ Koroška. Razen srednjih šol v Celovcu in Beljaku je na Koroškem kacic 350 ljudskih šol. Po narodnosti je 130.000 Slovencev, drugi so Nemci. Okrajnih glavarstev je na Koroškem 7.

1. Celovec na Glani (15.200 lj.) je glavno deželno mesto z gimnazijo in realko ter mnogimi drugimi učilnicami. Družba sv. Mohora. Sedež kerškega knezoškofa. Mesto je na lepi ravnini z izgledom na gore ob vseh straneh, mesto je po kanalu v zvezi z verbovskim jezerom. V okolici celovski je Gospo-svetsko polje z ostanki starorimskega mesta in vojvodskim stolom, t. j. kamenitim sedežem s staroslovenskim napisom, na tem sedežu je svoje dni koroški vojvoda, sprejemši prisego zvestobe v Kernskem gradu, navadno delil fevde (posestva).

Beljak (4500 lj.) staro mesto na Dravi, realna gimnazija, znamenita trgovina in obertinja. Plajberg, največji svinčeni rudnik v Avstriji; v Prevaljih in Lipici velike izdelovalnice železa; Št. Vid (3000 lj.) ima velike zaloge koroškega železa. Št. Pavel z benediktinsko opatijo, z nižjo gimnazijo; Velikovec (1600 lj.) znameniti sejmi; Hüttenberg, bogati železniki; Breze (3700 lj.) in Kerka z lepimi cerkvami; v goranje-belski dolini je največji kraj Gorenja Belana (5700 lj.) V tej dolini je sv. Križ, znana postaja pod Velikim zvonarjem. Feldkirchen (5300 lj.); Špital in Terbiš imata fužine. V Borovljah se izdeljujejo puške in razna jeklenina.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Maribora. Dne 3. aprila je obhajalo učiteljsko društvo mariborske okolice svoje drugo redno zborovanje v tem letu. Zborovanje se je začelo ob 10. uri v nazočnosti 31 udov. Novovoljeni predsednik g. A. Sernee pozdravi vse nazoče, ter se jim zahvali za zaupanje, koje so mu, volivši ga za predsednika, pokazali, in obljubi, da hoče po vsej svojej moči v blagor in korist društva delovati. Potem se enoglasno sklene, okrajnemu šolskemu svetu v Mariboru in sv. Lenartu v Slov. Goricah predložiti prošnja, da bi se na šolah s poldnevnim podukom dnevi društvenih zborovanj med proste učeli, da bi tako tudi udje, na imenovanih šolah delajoči imeli priliko redno k društvenim sejam prihajati. Isto tako se sklene peticija izročiti enemu dež. poslancev na vis. dež. zbor, da bi se pravica o imenovanji učiteljev okrajnim šolskim svetom ohranila. Sklene se tudi, naj se društvo naroči „Slov. Učitelja“ in naj udje nekaj iztisov ravno izišle po Lapajnetu iz nemškega poslovenjene zgodovine pokupijo.

Sedaj nastopi okrajni šolski nadzornik g. Fr. Robič, ter dalj časa govori o učiteljevih učilnih letih. Omenivši različna mnenja o učiteljevih učilnih letih, omeji govor samo na ove dve, od postave določeni, tako zvani praktični leti, v katerih naj bi se učitelj nekaj prakse prisvojil, ter se tudi na učiteljski izpit pripravljaj. Govornik pravi, da je kot soud dež. izpraševalne kom. ovidel, ka je večina kandidatov jako slabo pripravljena, radi česar se jej svedočba sposobnosti ne more pripoznati. Iskal je tudi uzroke te za vse jako neprijetne prikazni, ter našel, da nikakor ne ležijo v preobilnosti učnega gradiva, temveč v osebnosti posameznikov. Nekteri si ne določijo pravega smotra, drugi zgrešijo sredstva, k smotru peljajoča, drugi zopet — govornik terdi večina — po izstopu iz učiteljišča nauke popolnoma zanemarijo, udavši se po vsem sladkemu uživanju toliko zaželjene prostosti. Tako jim hipoma najlepši čas premine. Ko se naukov zopet poprimejo, se strahom zapazijo, da so množino se sabo prineslih naukov že pozabili, ter da jim drugega ne preostaja, kakor vse od kraja pričeti. To pa ne prouzroči samo mnogo težave in truda, temuč tudi zakrivi, da obširnega gradiva ne morejo temeljito, pregledno in skupno preučiti. Zaupaje „milej sreči“ podajo se k izpitu. Skušnja pa uči, da je sreča malokomu „mila“, pač pa večini „nemila“, da je toraj tudi zaupanje v njo nespametno. Govornik priporoča ustrajno marljivost že početkom

praktičnega delovanja, ter končno navede nekatere knjige raznih predmetov, koje se mu za pripravljenje naj primernejše dozdevajo.

Za ta jako podučljiv govor (res je, Ur.) se g. predsednik v imenu zbornice priserčno zahvali.

Ker se ob ovem času za praktično obravnavanje primerna rastlina še ni dobila, je g. Praprotnik podal nekatere misli o prvem poduku v oblikoslovji. (Geometričnem? Ur.)

Predlog g. Nerata, prihodnjo zborovanje pri sv. Barbari pod Wurmbergom obhajati, sprejme se enoglasno, na kar se seja ob eni uri popoldne sklene. —

Iz Ormuža. 5. aprila 1877 je imelo okrajno učiteljsko društvo v Ormužu v tem letu svojo 4. zborovanje. Nazočih je bilo samo 7 udov, kar je menda kriv bil lep pomladanski dan. Na dnevnem redu je stalo 6 točk, med temi dvojce predavanj.

1) Zapisnik zadnje seje se je odobril brez debate. Mesto zadržanega zapisnikarja g. Žinka nasvetuje predsednik naj prevzame za danes zapisovanje odbornik g. Ivan Kosi.

2) Došla poslovna pisma: Dopis štaj. društva („Volksbildungverein-a“), kateri vabi, naj bi se udje našega društva s pristopom obilno udeleževali. G. Štuhec omenja, da ima organ ovega društva „Dorfbote“ preveč strankarske namene, kateri škodijo našemu šolstvu, ter priporoča rajše pristop k „Slov. matici“ ali pa k „Narodni šoli“. G. Štrenkelj pravi tudi, naj bi prej druga okr. uč. društva po Štajerskem pristopila k temu društvu. b) Dopis ravnateljstva štajerske učiteljske zveze nagovarja, da bi se peticija na vis. dež. zbor v Gradcu po za to pridobljenem poslancu predložila, naj bi še v prihodnje ostalo imenovanje učiteljev okr. šol. svetom. Po prečitanju omenjene prošnje se s kratko debato sklene, naj se peticija nemudoma pošlje na dotično mesto.

3) Govor g. Stef. Kovačič o geometriji v narodni soli. Pervič razloži sverho v teh šolah, kjer se ta predmet ne uči sicer tako učeno kot v srednjih šolah, vendar treba v narodni šoli temeljitosti, posebno pa mora učitelj nazorno podučevati ta predmet. Govornik meni dalje, da se mora s kocko začeti, ter vse geometrične izraze v dialogičnem učnem načinu učencem priobčiti. Tak učni način v tem predmetu kaže v daljšem govoru, katerega nazočni udje pozorno poslušajo.

4) O šolskih zamudah omenja g. Štrenkelj škodo večkratnih in dolgotrajnih zamud ter dalje kaže, kako bi naj otroke s podukom za pridno šolsko obiskovanje pridobili, navaja opravičene in neopravičene uzroke zamud, omenja postavnih kazni, prejšnjih in zdajnih izkazov zamud, priporoča, naj bi nadzorstvo duhovno in šolsko bolj razmere preudarilo, ter stavi slednjič več točk za prošnjo, katera pa se vsled najnovejšega načina, kako se naj zamude šolskim oblastim naznanijo, vse overžejo, največ zato, ker se v tej reči tudi s prošnjami celo malo ali pa nič ne doseže.

Sv. Lenart, 5. aprila 1877.¹⁾

Ivan Kosi.

¹⁾ Dopis nam je še le 17. aprila došel.

Ured.

Slovstvo.

(**Poduk o ženskih ročnih delih**) za učiteljice, učiteljske pripravnice in gospodinje. — To je naslov novi slovenski knjigi, katero je spisala in založila Ana Stumpf (rojena Pogorelec, Slovenka iz Ljubljane. Ured.), nadučiteljica na c. kr. deklški šoli v Terstu. Ako smo katere knjige živo potrebovali, tako smo gotovo te. V kakovi veliki zadregi so bile do sedaj skoro še vse učiteljice po Slovenskem v tej zadevi, kako naj pravilno, metodično podučujejo v ročnih delih, in zlasti, katerih slovenskih izrazov naj se pri ročnih delih poslužujejo. Ta nova knjiga bodo jim torej dobro došla. Pisana je v pravilnem in lahko umljivem slovenskem jeziku. Obsega dva poglavitna dela: I. del govori samo o ročnih delih; II. o gospodinjstvu. Vsak del razpada na več poglavij in pododdelkov; sploh je knjiga lepo sistematično sestavljena. Prepričani smo, da bodo vse učiteljice, učiteljske sopruge in učiteljske kandidatkinje veselo po tej knjigi segnile in se potem tudi ravnale po dobrih njenih vodilih. Cena 80 kr.)

Šolske novice in drobtine.

(Zopet smo bili konfiscirani), in sicer radi tega, ker smo omenjali nekaj o našem Abecedniku pri oni priliki, ko smo pripovedovali, da je bukovinski deželni šolski svet razpisal dvoje daril po 100 gld. za sestavljenje 2 novih Abecednikov za rusinski in rumunski jezik v Bukovini. Konfiscirana notica je bila 7 verstic dolga. — Pograbljeni so bili tudi napisi in marke. Zato se je bila 8. številka tako zakasnila. Mi nismo krivi. —

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta). V seji 12. aprila so se rešile nekatere prošnje za oproščenje šolnine. Vsled vloge mestnega šolskega sveta v Gradeu se je sklenilo, pri deželnem odboru zagovarjati ustanovitve 2 meščanskih šol v Gradei. Imenoval se je Serajnik Domitian učiteljem v Konjicah; Jože Lever, podučiteljem v Celji. G. Boštijan Sirk, nadučitelj v Slivnici, je dobil starostno doklado.

(Iz kranjskega deželnega zbora.) Prošnja „Slovenskega učiteljskega društva“, naj se dovolijo tudi učiteljem enorazrednic opravilne doklade, izročila se je deželnemu odboru, da naj v bodočem zborovanji o njej poroča — Zoper imenovanje dir. Mrhala v deželni šolski svet se je sklenila pritožba na upravno sodišče.

(C. kr. založba šolskih knjig na Dunaji) je prodala l. 1875. 105.950 slovenskih, 140.521 hervatskih, 30.629 serbskih, 992.304 nemških, 126.418 laških (itd.) knjig. Hervatske knjige se pa v bodoče ne bodo več tiskale v Beču, ampak v Zagrebu v Hartmanovi tiskarni. Kdaj bomo mi Slovenci to dosegli, da se bodo naše knjige v Ljubljani tiskale. Prav za prav nam je vse eno, kje se tiskajo, samo da bi se nam v velikem številu vse potrebne knjige na svitlo dajale.

(Definitivnim podučiteljem) je štajerski deželni zbor na predlog učnega odbora (poročevalec dr. Wretschko) odbil pravico do starostnih doklad.

(V izpraševalno komisijo) za narodne in meščanske šole v Kopru so še imenovani gg.: Or. Gerosa, gymn. učitelj, K. Schwab, Jož. Kristan, St. Križanič in Jož. Belušič, glavni učitelji v Kopru.

(Šolsko obiskovanje na Štajerskem) napreduje od leta do leta. Lani je bilo od 100 za šolo ugodnih 72—82 šolo obiskajočih, po slo-

¹⁾ Dobiva se pri g. pisateljici; tudi nam se je nekaj iztisov poslalo. Ur.

venskem Štajeru, toda poprek le 60. Temu je vzrok premalo šol, prevelika oddaljenost do šole in drugo. Sicer pa slovenski kmet ne pošilja še preveč zadovoljno svoje dece v šolo.

(Iz goriškega deželnega zbora.) Deželni zbor je sklenil v zadevi učiteljskih plač novo postavo. Ustanovljene so 3 verste: po 600, 500 in 400. Učiteljev prve verste ne more več biti, ko polovica vseh učiteljev v Gorici, po vaseh pa ne več, ko dvanajsti del vseh učiteljev v dotičnem okraju. V drugo versto bodo spadali $\frac{3}{12}$ služeb. Doklade opraviteljem (voditeljem) znašajo po 35, 50, 75 in 100 gld. Za stanovanje dobiva voditelj v mestu 200 gld., drugod 100 gld. Podučitelj dobiva 300 gld plače in odškodnino za stanovanje (v Gorici 100 gld.). Učiteljice bodo dobivale 80% učiteljske plače; podučiteljice 280 in odškodnino za stanovanje. Kdor je dosedaj večjo plačo dobival, nima po novi postavi nič zgubiti.

(Šmarsko učiteljsko društvo) zboruje 22. maja v Šmarji.

(Zadnja številka) „Slov. Učitelja“ (štev. 8) bila je od mariborskega okrajnega glavarstva konfiscirana; c. k. okrožna sodnija v Celji pa to konfiskacijo **nij** poterdila, in smo dobili sledeči:

6392

Stf.

Erkenntniss.

Im Namen Sr. Majestät des Kaisers! Das k. k. Kreisgericht Cilli als Pressgericht hat heute nach Anhörung der k. k. Staatsanwaltschaft Cilli die von der k. k. Bezirkshauptmannschaft Marburg verfügte Beschlagnahme der Nr. 8 der periodischen Zeitschrift „Slovenski Učitelj“ vom 20. April 1877 gemäss §§. 488 & 489 St. P. O. aufzuheben & dem Antrage der k. k. Staatsanwaltschaft auf Erkenntniss: der „Artikel“ in Nr. 8 des „Slovenski Učitelj“ vom 20. April 1877 unter Rubrik „Šolske novice in drobtine“, beginnend mit den Worten: „Bukovinski deželni šolski svet“ endend mit „tak škandalozén abecednik“ begründeten Thatbestand des Vergehens gegen die öffentliche Ruhe und Ordnung nach §. 300 St. G., auf Verbot der Weiterverbreitung dieser Druckschrift und Verordnung der Vernichtung des beanständeten Artikels und der mit Beschlagnahme belegten Exemplare nach §. 37 des Gesetzes vom 17. Dezember 1862 Nr. 8 R. G. B. vom Jahre 1863 nicht statt zu geben beschlossen.

Gründe:

Der beanständete Artikel enthält weder eine Schmähung der Schulbehörde noch ist er geeignet ihre Anordnungen und Entscheidungen herabzuwürdigen und andere zum Hasse und zur Verachtung wieder Staatsbehörden aufzureizen, indem aus denselben wohl nur die Tendenz herausleuchtet, die Verbesserung von Lehrmitteln herbeizuführen, wie auch die hiezu gewählten Ausdrücke als wenig fassend bezeichnet werden müssen.

Das obige Erkenntniss ist somit mit Rücksicht auf die bezogenen Gesetzesstellen gerechtfertiget.

Hievon werden Sie mit dem Beisatze verständiget, dass die k. k. Staatsanwaltschaft Cilli gegen obiges Erkenntniss die Beschwerde eingebracht hat.

Cilli am 23. April 1877.

Für den H. Praes.:

Garzaroly.

Vom k. k. Kreis- als Pressgerichte:

Schuh.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Učiteljska služba na Humu (Iraz., pošta in okr. Ormuž) s 550 gld. in stan. do 19. maja na kr. š. svet.

Premembe pri učiteljstvu po Slovenskem.

Na Kranjskem: G. Val. Telban, učitelj v Škofjiloki, se je službi odpovedal. G. Klopčič, iz Škofjeloke, učitelj v Jesenicah; g. Pader, prej zač. učitelj v Radolici, zač. učitelj v Berdu.

Na Koroškem: G. Šimen Perne, nadučitelj v Popčivesi; g. Anton Kovačič, nadučitelj v Žabnici; g. Mat. Wieser, učitelj v Vratih; g. Fr. Samnik, učitelj v Klostru.

Podučiteljska služba

na ljudske šoli v okolici Celjski z dohodki II. razreda se razpisuje.

Prositelji imajo vložiti prošnje do 20. majnika pri krajnem šolskem svetu v okolici Celjski.

Okrajni šolski svet Celjski, dne 26. aprila 1877.

Pervosednik: **Haas m. p.**

Učiteljska služba

na enorazrednici v Zibiki z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem se razpisuje.

Prositelji imajo svoje prošnje do 20. maja 1877 poslati krajnemu šolskemu svetu v Zibiki, pošta Šmarje. (St. Marcin bei Erlachstein.)

Okrajni šolski svet Šmarski, dne 19. aprila 1877.

Pervosednik: **Haas m. p.**

Podučiteljska služba

na novo razširjeni dvorazrednici v Šmartnem pri Slov. Gradcu, z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem, se precej oddaja definitivno ali pa tudi začasno.

Prošnje naj se pošiljajo po predpisanem potu krajnemu šolskemu svetu v Šmartnem pri Slov. Gradcu (brez določ. nega roka).

Okrajni šolski svet v Slovenjem Gradcu, dne 14. aprila 1877.

1—3

Pervosednik: **Strobach.**

Netolička - Lapajne:

„Občna zgodovina“

cena 25 kr. oziroma 20 kr., primerna za učitelje, učence, šolarske, učiteljske in narodne bukvarnice, za mladino in odrasle; dobiva se pri odboru „Učiteljskega društva za slovenski štajer“ v Ljutomeru, v J. M. Pajk-ovi tiskarni v Mariboru, pri Drexler-ju v Celji, pri Gerber-ju in Giontini-ju v Ljubljani, pri Wokulat-u v Gorici.

Naročila nam bodo povoljna.

Lastništvo „Učiteljsko društvo za slov. štajer.“

Za uredn. odgovoren Drag. Lorenc. — J. M. Pajk-ova tiskarna v Mariboru.